

Пандэмія і глабальнае геапалітычнае супрацьстаянне як крава прадэманстравалі: менавіта наяўнасць ўласнай вытворчасці робіць краіну устойлівай і незалежнай

Калісьці за нашай краінай замацавалася назва “зборачнага цэха Савецкага Саюза”. Для канца 80-х гадоў тэзіс цалкам справядлівы. Але за гады незалежнасці атрымалася не проста захаваць, але і развіць індустрыяльны патэнцыял краіны, зрабіць яго больш самадастатковым і канкурэнтаздольным. Пандэмія, а затым сусветны палітычны і эканамічны крызісы ярка прадэманстравалі: менавіта ўласная індустрыяльная база з’яўляецца тым ядром, якое не толькі забяспечвае сацыяльна-эканамічную стабільнасць, але і прыцягвае, фармуе стымулы для развіцця іншых сумежных галін.

Краіна машынабудаўнічага майстэрства

Машынабудаванне лічыцца адной з вяршыняў індустрыяльнага вытворчасці, так як ўбірае ў сябе дасягненні шырокага спектру галін: металургіі, хімічнай, электроннай і многіх іншых.

Айчыннае машынабудаванне стала зараджацца ў рэспубліцы ў 40-х, адразу пасля вайны, нагадвае рэктар інстытута “Кадры індустрыі” Георгій Грыц:

– Пачыналі з адносна нескладаных машын і вырабаў, якія збіралі па ліцэнзіі. І літаральна на вачах двух пакаленняў беларускае машынабудаванне ператварылася не проста ў галіну, а ў наймагутны кластар, які ўключае ў сябе навуковую і адукацыйную школу, канструктарскія і даследчыя арганізацыі, Вытворчыя

пляцоўкі, сэрвіс.

Сапраўды, лічаныя краіны могуць пахваліцца вытворчасцю цяжкіх самазвалаў, магістральных цягачоў, пасажырскай тэхнікі, поўнага спектру сельскагаспадарчай, лесанарыхтоўчай, легкавых аўтамабіляў. Паводле слоў спецыяліста, галіна не толькі бюджэтаўтваральная, але і нясе значную сацыяльную нагрузку.

Адно працоўнае месца ў машынабудаванні стварае 8-12 вакансій у сумежных галінах. Нават у няпростых умовах машынабудаўнікі падставілі плячо дзяржаве і народу, унеслі значны ўклад у прырост ВУП.

Летась тэмп росту выпуску трактароў склаў 112,9 працэнта, кар’ерных самазвалаў-200,6, камбайнаў-111,2, пасажырскай тэхнікі-103,3, пагрузчыкаў-136,2 працэнта. І гэта па адносінах да досыць высокай базы 2020 года: калі ўвесь свет падаў у дынаміцы вытворчасці на двухзначныя значэння, беларускія індустрыяльныя прадпрыемствы змаглі ўтрымаць на ранейшым узроўні аб’ёмы выпуску прадукцыі. Гэта сведчыць аб надзейнасці нашай прамысловасці, што прынцыпова важна ў сучасным трансфармуецца свеце.

Насустрач да зорак

Касмічныя даследаванні-тэма для Беларусі, калі перагарнуць старонкі гісторыі, не такая ўжо новая. Навука для космасу на ўсю моц працавала яшчэ да афіцыйнага ўваходжання краіны ў клуб касмічных дзяржаў у 2013-м. як адзначыў начальнік упраўлення аэракасічнай дзейнасці апарата НАН, намеснік кіраўніка агенцтва па касмічных даследаваннях НАН Беларусі, акадэмік Пётр Віцязь, дзякуючы прэзідэнту праблемамі вывучэння космасу і практычнага прымянення інфармацыі навукоўцы пачалі займацца літаральна з першых гадоў стварэння суверэннай Беларусі. Актывізавалася касмічная тэматыка і са стварэннем Саюзнай дзяржавы – каля паловы рэалізаваных і рэалізуюцца сумесных праграм прысвечаны космасу.

– У касмічнай галіны нашай краіны працуе больш за 400 чалавек.

Праведзена сем міжнародных форумаў і 31-ы Міжнародны кангрэс удзельнікаў касмічных палётаў. На арбіце – тры беларускіх спадарожніка. Уражвае і эканамічны эффект працы галіны: сёння па гэтым кірунку даходы перавысілі выдаткі больш чым на 20 мільёнаў долараў – падводзіць вынікі Пётр Віцязь.

Склаліся і вытворчыя традыцыі. Напрыклад, ААТ «Пеленг», якое, мабыць, ужо даўно ў многіх з нас асацыюецца з космасам, не проста стварае апаратуру, а выйшла на яе серыйную вытворчасць. Гэтая тэхніка-адна з лепшых у свеце па суадносінах кошту, якасці і надзейнасці. Вядзецца праца над новым спадарожнікам, які пасля папоўніць беларуска-расійскую групоўку, распрацаваны яго эскізны праект. Прычым у гэты раз, распавёў Пётр Віцязь, гаворка ідзе пра спадарожніка з дазвалам здымкі зямной паверхні 0,36 метра. Гэта сусветнае дасягненне ў грамадзянскай сферы. Якая атрымліваецца дзякуючы яму інфармацыя будзе шырока запатрабаваная і канкурэнтаздольная на сусветным узроўні.

Але і гэта не ўсё. Сумесна з расійскімі калегамі фарміруецца саюзная праграма “Комплекс-СД”, па якой плануецца ажыццявіць запуск малога спадарожніка вагой 150-200 кг і двух нанаспадарожнікаў, адзін з якіх будзе ад НАН Беларусі.

Калі раптам захварэем

Неабходнасць дынамічнага развіцця айчынай фармвытворчасці відавочная не толькі для экспертаў або службовых асоб, але і для грамадзян, звяртае ўвагу загадчык кафедры дзяржаўнай эканамічнай палітыкі Акадэміі кіравання пры Прэзідэнце Уладзіслаў Шчэпаў:

– Мы бачым, што пад палітычным націскам разрываюцца ці не выконваюцца кантракты, спыняюцца пастаўкі тавараў і камплектуючых. Таму неабходна ў першую чаргу мець запасы крытычна важных рэсурсаў, якія забяспечваюць жыццё і здароўе людзей, уключаючы лекавыя сродкі. Ніхто не выключае і камерцыйнага эфекту ад вытворчасці і экспарту лекаў і медыцынскага абсталявання. Але на першым месцы павінна стаяць

забеспячэнне ўнутранага рынку.

Беларускія кампаніі спраўляюцца з гэтай задачай. У іх партфелі больш за 1800 найменняў лекавых сродкаў з розных фармакатэрапеўтычных груп: проціпухлінных, для лячэння сардэчна-сасудзістых захворванняў, супрацьгрыбковыя, супрацьвірусныя і антыбактэрыяныя, для лячэння захворванняў апорна-рухальнага апарата, стрававальнага гасцінца і абмену рэчываў, многія іншыя.

За мінулую пяцігодку зарэгістравана і асвоена ў вытворчасці больш за 500 новых прэпаратаў. У тым ліку для прымянення ў анкалогіі, кардыялогіі, вірусалогіі, хірургіі, анестэзіялогіі. У 2021 годзе зарэгістравана 105 новых лекавых прэпаратаў, экспарт беларускіх фармвытворцаў склаў 161 мільён долараў.

Сёння па многіх крытычных пазіцыях Беларусь закрывае ўласныя патрэбы. Хоць на рынку ёсць і імпортныя аналагі, але яны ствараюць канкурэнтнае асяроддзе. Вядома, ёсць шэраг прэпаратаў, якія ў нас не вырабляюцца. У асноўным гэта патэнтаваныя лекі. І праваўладальнік не дае дабро на іх выпуск у Беларусі. Але ў крытычнай сітуацыі, калі з-за нейкіх знешніх фактараў гэтыя лекі не будуць пастаўляцца ў краіну, ёсць вытворчая база, каб іх выпускаць, ужыўшы міжнародны механізм так званага прымусовага ліцэнзавання. Калі пад пагрозай стаіць здароўе нацыі, не прынята пытацца дазволу ва ўласнікаў інтэлектуальнай уласнасці. А сусветныя вытворцы сыравіны і субстанцый для сусветнай фарміндустрыі размешчаны ў Кітаі і Індыі – у дружалюбных для нас краінах.

Пастукаем па дрэве

Беларусь-краіна лясоў, якімі пакрыта больш за 40 працэнтаў тэрыторыі. Для эфектыўнага выкарыстання гэтага рэсурсу была праведзена машабная мадэрнізацыя дрэваапрацоўчай галіны. Зараз попыт і каціроўкі на прадукцыю ўстойліва растуць, прадпрыемствы не толькі замяшчаюць імпорт, але і павялічваюць экспарт.

Старшыня канцэрна “Беллеспаперапрам” Міхаіл Касько агучвае галоўны, на яго думку, эфект ад мадэрнізацыі:

– Важна, што за гэты час на прадпрыемствах канцэрна не толькі ўдалося захаваць працоўныя калектывы, забяспечыць людзям сучасныя і камфортныя ўмовы працы, годны заробак, але і стварыць дадаткова пяць тысяч працоўных месцаў.

А гэта асабліва важна, калі ўлічыць, што ўсе нашы прадпрыемствы размешчаны ў рэгіёнах. Многія з іх з’яўляюцца горадаўтваральнымі.

Галіна выйшла на якасна новы ўзровень працы. На сучасным высокатэхналагічным абсталяванні вырабляецца больш за 70 відаў самай разнастайнай, запатрабаванай прадукцыі глыбокай перапрацоўкі. Яна сёння паспяхова канкуруе на рынках.

– Мы мэтанакіравана развівалі экспарт і ў далёкім замежжы, у такіх краінах, напрыклад, як Кітай, Іран, Егіпет, Кенія, Шры-Ланка, – кажа Міхаіл Касько. – І, вядома, стаўку робім заўсёды на рэалізацыю прадукцыі глыбокай перапрацоўкі драўніны з адпаведнай дабаўленай коштам-пліт, мэблі, цэлюозна-папяровай прадукцыі.

Уклад дрэваапрацоўчай галіны ў ВУП краіны паступова расце. Калі па выніках 2020 года яго доля складала 5,04 адсотка, то за студзень-люты 2022-га-7,39 адсотка. Таму, несумненна, укладзеныя ў дрэваапрацоўку фінансавыя сродкі цалкам сябе апраўдваюць.



<https://sozhnews.by>